



Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.50.2026

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 14764 Pana Posła Marcina Józefaciuka, w sprawie braku realnych działań państwa na rzecz równości ojców w świetle udzielonej odpowiedzi na interpelację nr 9948, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Zgodnie z art. 6 pkt 12 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025, r. poz. 1214, z późn. zm.) praca socjalna rozumiana jest jako działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Jest to jednocześnie jedno z głównych zadań pracownika socjalnego. Należy zaznaczyć, że przy wykonywaniu powierzonych mu zadań pracownik socjalny jest obowiązany kierować się zasadami etyki zawodowej oraz dobrem osób i rodzin, poszanowaniem ich godności i prawa do samostanowienia, a także przeciwdziałać praktykom niehumanitarnym i dyskryminującym osobę, rodzinę, grupę lub społeczność.

Warto zaznaczyć, że w ramach systemu doskonalenia zawodowego pracowników służb społecznych, nad którym nadzór merytoryczny sprawuje minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, pracownicy socjalni mają możliwość podnoszenia swoich kwalifikacji poprzez zdobywanie stopni specjalizacji zawodowej I i II stopnia. Uregulowania prawne w tym zakresie zawarte są w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej i rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 kwietnia 2012 r. w sprawie specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny. Minimum programowe szkoleń specjalizacyjnych, dostosowane do bieżących potrzeb obejmuje m.in.: warsztat pracy pracownika socjalnego, diagnozę społeczną jako element pracy pracownika socjalnego czy metodologię i metodykę pracy socjalnej (specjalizacja I stopnia), jak również kategorie problemów społecznych oraz osób i grup korzystających z pomocy społecznej, diagnozę problemów społecznych i potencjału lokalnego w pracy socjalnej, w tym współpracy z podmiotami ekonomii społecznej, a także metody i narzędzia pracy socjalnej (specjalizacja II stopnia).

Warto jednocześnie podkreślić, że za politykę szkoleniową odpowiada dany pracodawca, który może oddelegować pracownika na szkolenie dostępne na rynku z zakresu, w jakim występują potrzeby w danej jednostce. Zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 pkt 18 ustawy o pomocy społecznej gmina odpowiada za utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników. Natomiast z utrzymaniem i funkcjonowaniem ośrodka wiąże się również polityka kadrowa i szkoleniowa danej instytucji. Co więcej, każda gmina korzystając z samorządności rozoznaje problemy społeczne występujące na jej obszarze i ma możliwość organizowania różnych szkoleń dla swoich pracowników, w zależności od bieżących potrzeb.

Ustawa z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 501, z późn. zm.), zwana

dalej ustawą zasiłkową, reguluje m.in. zasady ustalania prawa do zasiłku macierzyńskiego. Język prawny, którym posługuje się ustawodawca w przywołanej ustawie w praktyce oznacza, że pojęcie zasiłku macierzyńskiego odnośni się zarówno do grupy kobiet, jak i mężczyzn, w zależności od sytuacji prawnej i faktycznej danej osoby. W Polsce obowiązuje system ubezpieczeń społecznych oparty na filarze równego traktowania wszystkich ubezpieczonych bez względu na płeć.

Podstawową gwarancją przestrzegania kryterium równego traktowania ubezpieczonych jest przepis ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych upoważniający ubezpieczonego, który uważa, że nie zastosowano wobec niego zasady równego traktowania (na przykład przy obliczaniu wysokości świadczeń) do dochodzenia swoich roszczeń przed sądem. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) jest obowiązany działać na podstawie i w granicach obowiązującego prawa.

Do zakresu działania ZUS należy również informowanie o wykonywanych zadaniach i popularyzacja wiedzy dotyczącej ich obszarów – w szczególności zabezpieczenia społecznego. ZUS jest zobowiązany do informowania ubezpieczonych o przysługującym im prawie do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, również związanych z rodzicielstwem. Są to: dwa tygodnie płatnego urlopu ojcowskiego (do 12 miesiąca życia dziecka), zasiłek macierzyński za okres urlopu rodzicielskiego, prawo do zasiłku opiekuńczego na chore dziecko oraz możliwość przejęcia części urlopu macierzyńskiego (tzw. „tacierzyńskie”). Wyrażenie „zasiłek macierzyński”, może sprawiać wrażenie wskazania na kryterium płci, które warunkowałyby uzyskanie świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia chorobowego. Prawidłowe odczytanie tego powszechnie używanego określenia prowadzi do wniosku, że sformułowanie to obejmuje zasiłki kierowane również do ojców.

Odnośnie do informacji o braku systemowych szkoleń dla instytucji publicznych, w tym przychodni i urzędów w zakresie równego traktowania ojców jako pełnoprawnych opiekunów dzieci, informuję, że zgodnie z informacjami przekazanymi z Ministerstwa Zdrowia nie docierały do tego resortu informacje o dyskryminacji ojców w tym zakresie. Kierownictwo Ministerstwa zwraca uwagę na używanie słowa „rodzic” i uznaje, że interes dziecka ma prawo reprezentować każdy z rodziców – zarówno jego matka, jak i ojciec. Informuję przy tym, że 7 maja 2026 r. weszły w życie przepisy rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 23 października 2025 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie standardu organizacyjnego opieki okołoporodowej (Dz. U. poz. 1525). Standard ten określa sposób organizacji opieki zdrowotnej w podmiotach wykonujących działalność leczniczą udzielających świadczeń zdrowotnych w zakresie opieki okołoporodowej sprawowanej nad kobietą w ciąży, kobietą rodzącą, kobietą w połogu oraz nad noworodkiem. Nowelizowane przepisy podkreślają rolę ojca dziecka w opiece okołoporodowej. W definicji edukacji przedporodowej, zawartej w części I standardu, podkreślono rolę ojca dziecka, wskazując go wprost jako adresata edukacji przedporodowej. Ojciec został też wskazany w planie porodu jako osoba do „kontaktu skóra do skóry” z noworodkiem w sytuacji, w której taki kontakt z matką nie może mieć miejsca lub musi być przerwany.

W kwestii osób ubezpieczonych prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą (JDG) wyjaśniam, że aby ta osoba fizyczna mogła korzystać ze świadczeń na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych (m.in. związanych z szeroko rozumianym rodzicielstwem) obowiązana jest spełnić określone w przepisach prawa warunki. Podstawą jest jej przystąpienie do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego. W ten sposób, już jako osoba ubezpieczona, osoba fizyczna uzyskuje ustawową gwarancję wypłaty świadczeń związanych z urodzeniem się dziecka i jego opieką. Wypłata realizowana jest przez ZUS. Wiąże się też co do zasady z przerwaniem działalności zarobkowej w celu sprawowania

osobistej opieki nad dzieckiem. Mogą zaistnieć bariery w skorzystaniu z ww. uprawnień (np. związane z zapewnieniem ciągłości firmy), lecz przełamanie ich zależy wyłącznie od indywidualnej oceny sytuacji przez właściciela firmy (np. prowadzonej w formie JDG).

W konkluzji warto podkreślić, że przedsiębiorca, tak samo jak pozostałe osoby ubezpieczone, jest uprawniony (a nie zobowiązany) do złożenia wniosku do ZUS o zasiłek macierzyński związany z określonym zdarzeniem (np. urlopem ojcowskim).

Odnosnie do pomysłu utworzenia rady do Spraw Równości Rodzicielskiej wątpliwości budzi, mając na względzie obszar jej działania, czy zasadnym byłoby powołanie jej w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, a nie w charakterze organu opiniodawczo-doradczego Ministra Sprawiedliwości, który zajmuje się zagadnieniem alienacji rodzicielskiej.

Zapewniam, że język dokumentów urzędowych nie jest dyskryminujący. Ich treść adresowana jest do rodziców - zarówno do ojców, jak i matek.

Informuję, że w posiedzeniach Zespołu do spraw wsparcia rodziców doświadczających utraty ciąży oraz śmierci dziecka tuż po urodzeniu, jak również Zespołu do spraw opracowania rozwiązań w zakresie uprawnień rodzicielskich dla rodziców dzieci przedwcześnie urodzonych oraz dzieci hospitalizowanych po urodzeniu, ojcowie brali aktywny udział przedstawiając swoje postulaty i stanowiska oraz przedstawiając propozycje rozwiązań legislacyjnych.

Minister Sprawiedliwości wskazuje, że chęć współpracy z nim mogą zgłosić zarówno organizacje pozarządowe zrzeszające ojców, jak i inne podmioty. Listę organizacji podmiotów, które współpracują z Ministrem opublikowano pod adresem: [Lista organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów współpracujących z Ministerstwem Sprawiedliwości 2021-2025 - Ministerstwo Sprawiedliwości - Portal Gov.pl](#)

Wniosek o wpis na listę polega na wypełnieniu ankiety zamieszczonej pod adresem: <https://www.webankieta.pl/ankieta/1421374/wniosek-o-umieszczenie-organizacji-na-liscie-organizacji-i-innych-podmiotow-wspolpracujacych-z-ministrem-sprawiedliwosci.html>. Ankieta weryfikowana jest w Ministerstwie Sprawiedliwości.

Odnosząc się do wątku ojców samotnie wychowujących dzieci i mierzących się z życiowymi trudnościami informuję, że osoby w ciężkim położeniu mogą korzystać ze wsparcia w ramach systemu pomocy społecznej, która ma na celu umożliwienie im przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, którym nie są w stanie sprostać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Do przesłanek uzyskania pomocy zalicza się m.in. potrzebę ochrony rodzicielstwa lub wielodzietność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenie gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych.

Pragnę stanowczo podkreślić, że przepisy nie zawierają uregulowań dyskryminujących mężczyzn. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej nie rozróżnia osób korzystających lub ubiegających się o pomoc społeczną ze względu na płeć. Każda osoba znajdująca się w trudnej sytuacji życiowej może korzystać ze świadczeń z pomocy społecznej przewidzianych w ustawie o pomocy społecznej na zasadach wynikających z przepisów ustawy i jej aktów wykonawczych. Ojciec, który utrzymuje i wychowuje dzieci, może korzystać z uprawnień do świadczeń dostępnych i instrumentów wsparcia na rzecz dzieci w takim samym wymiarze i na identycznych zasadach, co matka.

W ramach systemu pomocy społecznej dostępne są świadczenia o różnorodnym charakterze -pieniężnym (zasiłki) i niepieniężnym (np. usługi opiekuńcze, pobyt i usługi w ośrodkach wsparcia, poradnictwo specjalistyczne).

Do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej zalicza się m.in. zasiłek stały (przysługujący osobom pełnoletnim, niezdolnym do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnym do pracy), zasiłek okresowy (przysługujący w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień z innych systemów zabezpieczenia społecznego) i zasiłek celowy (przyznawany m.in. w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, np. na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału), o które mogą ubiegać się osoby spełniające określone ustawowo warunki. Jednym z nich jest posiadanie dochodu niższego od odpowiedniego kryterium dochodowego. W szczególnie uzasadnionych przypadkach osobom i rodzinom, których dochody przekraczają ustawowe kryteria można przyznać pomoc finansową w formie bezzwrotnego specjalnego zasiłku celowego lub innych świadczeń na zasadach zwrotnych.

Świadczenia z systemu pomocy społecznej udzielane są na wniosek osoby potrzebującej. Sytuacja każdej osoby lub rodziny wymagającej wsparcia rozpatrywana jest indywidualnie, a pomoc powinna być dostosowywana do zdiagnozowanych potrzeb wynikających z sytuacji, w jakiej dana osoba lub rodzina się znajduje.

Choć w obowiązujących w Polsce aktach prawnych nie występuje pojęcie „alienacji rodzicielskiej”, Kierownictwo Ministerstwa Sprawiedliwości dostrzega problem bezzasadnego utrudniania lub uniemożliwiania kontaktów dziecka z rodzicem. W Ministerstwie Sprawiedliwości trwają prace nad projektem ustawy nowelizującej postępowanie w sprawach o ustalenie kontaktów z dzieckiem, w sprawach o wykonywanie kontaktów z dzieckiem i w sprawach o odebranie dziecka, w tym na podstawie Konwencji haskiej z 1980 roku. Projekt ma na celu usprawnienie rozpoznawania tych spraw, zwiększenie efektywności wydanych orzeczeń oraz zapewnienie ich wykonalności.

Nowa regulacja przewiduje wprowadzenie grzywny zasądzonej na rzecz Skarbu Państwa w miejsce sumy pieniężnej zasądzonej na rzecz jednej ze stron. Postępowania zostaną skrócone przez nałożenie na sąd obowiązku wymierzenia grzywny za uchylenie się od ustalonych kontaktów z dzieckiem. Będzie to możliwe już na etapie postępowania o ustalenie lub zmianę kontaktów. Obowiązek taki miałby spoczywać na sądzie nie tylko w przypadku wydania merytorycznego rozstrzygnięcia, ale także zawartej przez strony ugody. Jedynie w razie wykazania przez opiekuna, że brak kontaktów dziecka z osobą uprawnioną wynika z autonomicznej woli dziecka, sąd mógłby odstąpić od nałożenia grzywny. Rozważana jest też penalizacja uporczywego uchylenia się od obowiązków ustalonych orzeczeniem sądu lub ugoda.

Projekt zmienia postrzeganie dziecka w postępowaniu sądowym, które powinno mieć zapewnione prawa uczestnika postępowania we wszystkich sprawach, które go dotyczą – zwłaszcza, kiedy zapadają decyzje mające wpływ na jego codzienne życie. Ustawodawca dąży do uwzględniania woli dziecka, które nie byłoby reprezentowane przez jednego z pozostałych w konflikcie rodziców. Celem jest też zagwarantowanie, że postanowienia wydawane przez sąd opiekuńczy będą respektowane i wykonywane.

W Ministerstwie Sprawiedliwości trwają prace nad wprowadzeniem do polskiego prawa pieczy współdzielonej (obecnie nazywanej opieką naprzemienną). Projekt ustawy zakłada, że w sprawach o rozwód albo separację, a także w stosunku do rodziców żyjących rozłącznie, sąd będzie mógł powierzyć rodzicom sprawowanie bieżącej pieczy nad dzieckiem naprzemiennie. W powtarzających się, ale niekoniecznie takich samych okresach.

Naczelną zasadą orzekania o pieczy współdzielonej będzie zawsze dobro dziecka, oceniane na podstawie okoliczności konkretnej sprawy. Rozstrzygając o pieczy współdzielonej sąd będzie zobowiązany uwzględnić zdanie dziecka, jego wiek i stan zdrowia, zdolność rodziców do komunikacji i współpracy w sprawach dziecka i ich sytuację osobistą, odległość między miejscami zamieszkania rodziców oraz dotychczasowy podział obowiązków rodzicielskich. Jednocześnie w trybie zabezpieczenia sąd będzie orzekał priorytetowo pieczę współdzieloną aż do zakończenia postępowania. Chyba, że zaszkodzi to dobru dziecka lub jedno z rodziców nie wyrazi zgody na powierzenie mu pieczy nad dzieckiem. Projekt uwzględnia stanowisko Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Rodzinnego w sprawie wprowadzenia przepisów prawnych, które regulują pieczę współdzieloną. Można się z nim zapoznać na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości. Oba wymienione projekty są już na końcowym etapie prac resortowych.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Aleksandra Gajewska
Sekretarz Stanu

/- kwalifikowany podpis elektroniczny-/